СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 21. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 26. січня, 1929.

VOL XXXVII. No. 21. Jersey City, N. J., Saturday, January 26, 1929. THREE CENTS.

БОРА В ОБОРОНІ НЕВТРАЛЬНИХ В ЧАСІ ВІЙНИ

ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА СВОБОДОЮ НА МОРЮ, А ПРОТИ ПЕРЕГОНІВ В БУДОВІ КОРАБЛІВ. ТВЕРДИТЬ, ЩО ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ БУДУТЬ МАТИ НАЙСИЛЬНІШУ ФЛЬОТУ, КОЛИ АНҐЛІЯ НЕ ЗРЕЗИҐНУЄ ЗІ СВОГО ПАНОВАННЯ НА МОРЮ.

ВАШИНҐТОН, 25. січня. — В звязку з дебатою над проектом закона в справі будови нових кружляків сенатор Бора заявився за скодифікованнем приписів, що охороняють права невтральних на морю підчас війни. Бора є за тим, щоби невтральні могли підчас війни таксамо спокійно торгувати і їздити по морю, як і підчас мира. За одним виїмком, що не вільно їх торгувати муніцією.

Бора обговорював далі справу свобідних вод. Він твердив, що Злучені Держави мусять прийти з Анґлією до якогось порозуміння щодо цього. Анґлія мусить вже раз зрезиґнувати зі свого панування на морю. Бо без порозуміння прийде до щораз більшого зброєння. Злучені Держави не уступлять. Вони будуть мусіли мати сильнішу фльоту від Анґлії, а навіть і всіх инших держав, взятих докупи, які моглиб евентуально бути проти Злучених Держав. Такі перегони в зброєнню означають страшні податкові тягарі. І їх треба оминути, а до того Анґлія їх і так не видержить. Значить, повинна зрезиґнувати зі свого передового становища і заключити з Америкою такий договір, який спинив би дальші перегони в розбудовах фльот.

ГЕРОЙСТВО ПІДЧАС РАТУВАННЯ.

КАПІТАН ФРАЙД ПРЕДСТАВИТЬ УСІХ ТИХ З ЗАЛОГИ, ЩО РАТУВАЛИ ПОТОПАЮЧИХ З КОРАБЛЯ „ФЛОРИДИ", ДО НАГОРОДИ ЗОЛОТОЮ МЕДАЛЕЮ.

НЮ ЙОРК, 25. січня. — Сьогодня прибуде до Гобокен корабель „Америка" враз з вирятуваними моряками з корабля „Флорида", який вже затонув. Ратункову акцію вів молодий офіцир Герри Меннінґ, що виїхав на лодці з „Америки" серед бурі й великих хвиль і доплив щасливо до потопаючої „Флориди", кинув до неї линву і по ній перетягнув 39 моряків з залоги. Одного моряка змела з покладу вода, ще заки прибув ратунок. А всі инші виратувані. Шістьох ранених находиться під лікарською опікою, а чотирох є тяжко хорих. Виратувані моряки напів нагі і цілковито виснажені. Жаден з них не міг навіть власними силами вилізти по линві до корабля.

Капітан „Америки" Фрайд не може знайти слів похвали для своєї мужви, що пішла ратувати потопаючих. За те геройство подасть їх усіх до Вашинґтону для наділення золотою медалею.

МАЄ ЧИМ ГОРДИТИСЯ.

НЮ ЙОРК, 25. січня. — Коли Юнайтед Стейтс Лайн донесла матері Герри Меннінґа, що її син доконав геройського діла, виратувавши потопаючих на кораблі „Флорида", щаслива мати вислала синови радіову депешу такого змісту: „Любий Герри, я така горда з тебе. Тебе любляча — Мати".

ЗАРОБОК СТАЛЕВОЇ КОМПАНІЇ.

НЮ ЙОРК, 25. січня. — Вчора ухвалила дирекція Бетлеґемської Сталевої Компанії дивіденди шеровцям компанії. Дохід компанії за посліний рік виносить $43,521,136. Дивіденду ухвалено в сумі $4 за шер, але вона не обнимає всього доходу.

ХОЧУТЬ МАТИ СТИМСОНА В КАБІНЕТІ.

НЮ ЙОРК, 25. січня. — У впливових републиканських кругах говорять, що Гувер покличе до кабінету когось з нюйорського стейту. Найбільші шанси має теперішний ґовернор Филипин, полковник Генри Л. Стимсон. Думають, що він є навіть кандидатом на секретаря стейту. За ним заявляється рівнож і бувший секретар стейту Гюз.

Стимсон був уже раз в кабінеті Тефта секретарем війни. Дуже можливо, що він обійме і тепер той самий пост.

ЗНАЙШЛИ ЛИСТИ ВАШИНҐТОНА.

ПЕРЕХОВАНО В СКРИНІ 2,000 ПИСЬМ ВАШИНҐТОНА, ЯКІ КИНУТЬ БАГАТО НОВОГО СВІТЛА НА ЙОГО ПРИВАТНЕ ЖИТТЯ.

ВАШИНҐТОН, 25. січня. — Історик Альберт Бушнел Гарт подає, що знайдено скриню, що була власністю Бетті Вашинґтон Люис, сестри Вашинґтона. Ту скриню, в якій находиться біля двох тисяч родинних документів і приватних письм Вашинґтона, відкуплено від Миссис Френк Тейлор, із Селстон, в стейті Вірджінія. Миссис Тейлор походить з рідні Бетті Люис. Скриня походить ще з 1757 року.

БУДЖЕТ НЮЙОРСЬКОГО СТЕЙТУ.

ОЛБАНІ, 25. січня. — Ґовернор Рузвелт вже піднявся з ліжка. В понеділок зявиться в леґіслятурі і предложить до ухвали річний буджет, найбільший в історії стейту, бо виносить $256,000,000.

ДЕТЕКТИВ НЕ ДАРУЄ СВОГО.

НЮ ЙОРК, 25. січня. — Бувша Миссис Дорис Мерсер Кресґе внесла була в своїм часі позов о розвід зі своїм чоловіком, відомим міліонером і власником лакцюха склепів з назвою його імени. Миссис Кресґе слідила за чоловіком через аґенцію детективів і мала за це заплатити $46,016. Але заплатила тільки $14,010. Аґенція домагається тепер решти дорогою судового позву.

МАНЕВРИ ФЛЬОТИ НА ПАСИФІКУ.

БАЛЬБОА, 25. січня. — Синя фльота слідить за чорною — ворожою. А чорна інформується про положення синьої через „шпіонів", що їх тримає на суші.

ОСТАННЯ „СІЧ" У ГАЛИЧИНІ.

Як відомо, польська влада від кількох літ вела систематично нагінку на українські спортово-пожарничі Т-ва „Січ" безпощадно їх ліквідувала під замітом протидержавної акції. Остала одна одинока „Січ" в селі Горбачах, недалеко Львова, наче памятка давних днів, котру щасливим збігом обставин оминула нагінка. Врешті і її досягла. Цими днями й вона дістала письменну заборону далі істнувати. Тим способом щезла з лиця землі остання „Січ" на всіх українських землях під Польщею. Згинув останній свідок цього товариства, котре перед війною відіграло велику ролю в пробудженні українського селянства, з котрого рядів вийшли перші українські Січові Стрільці. Перед війною це товариство мало около 900 „Січей", вело успішну боротьбу з клерикалізмом і було сіллю в оці не лишень влади австрійської, але українського панства та попівства. Також по війні, за часів вже польської влади почало воно енерґійно відновляти свою діяльність, але драконські розпорядки знищили ті пориви, а тепер закрили останнього свідка давнього минулого.

ДИВНИЙ ПУСТЕЛЬНИК.

Під муром кладовища в Ласкороні пов. Ґалворин замешкав від пів року у викопаній в піску ямі дивний старий чоловік. Він їсть тільки сирі корінці, пє воду, не уживає зовсім огню, а одиноким його другом є когут, який заступає мабуть пустинникови ґодинник. Ціла його буда є повна всякого зілля і квіту, яким лікує той чоловік в цілій околиці людий та худобу, не беручи ніякої заплати. Люди відносяться до нього ввічливо і прихильно. Тому, що наближається зима, постерунок жандармерії не знає, що зробити з тим чоловіком. Мабуть примістять його на зиму в хаті котрогось господаря, а на літо вернув би він до своєї пустельні. Хто такий той чоловік — ніхто не знає.

ОПЕРАЦІЯ В ГОРТАНЦІ.

В однім цирку в Каліфорнії писувалася якась молода дівчина освоєною львицею, яка вміла богато штучок і слухала своєї пані, наче пес. Оноді підчас їди застрягла їй в гортанці скалка кости. Гортанка запухла і бідне звіря не могло нічого їсти. Треба було зробити операцію, а ніякий лікар не хотів піднятися цього завдання і пхнути руку між два ряди страшних зубів. Властителька львиці рішила супроти цього сама допомогти своїй приятельці: рішуче пхнула руку в її горло і вийняла кістку. Львиця ані дрогнула. А по операції присунулася до своєї пані і почала лизати їй ноги на знак подяки.

КОЛИ ЧОЛОВІК МАЛІЄ?

Бельґійський учений Кетеле обчислив після кільканацятьлітних студій, що чоловік на старість маліє. І так: від 30—40 р. життя людина не зміняється. Від 40—50 робиться нижчий о 1, від 50—60 р. о 3 і одну двацять другу, від 60—70 р. о 1 і двацять одну, а від 70—80 р. о 1 центиметер. Пізніще височина чоловіка не підпадає вже зміні. Виходить, що від 40 до 80 року життя стаємося менші на 7 центиметрі.

ЛІҐА НАЦІЙ ПОВІДОМЛЯЄ ПРО ОДЕРЖАНІ З АМЕРИКИ ПРОТЕСТИ.

Бостонські Українці вислали з протестаційного віча телеґраму до Ліґи Націй в справі листопадових подій у Львові. На це одержали таку відповідь:

LEGUE OF NATIONS.

No. 4/2330/222.

The Secretary-General of the League of Nations has the honour to acknowledge the receipt of a letter from the Ukrainian-American Citizens' Club of Boston, Mass., dated November 18th 1928, and transmitting the text of the resolutions adopted by the mass meeting of Americans of Ukrainian origin, relating to the situation in Western Ukraine.

Geneva, December 28th 1928.
Stephen Zaborski, Esq.,
Secretary of the Ukrainian-American Citizens' Club,
Boston, Mass., U. S. A.

ФАБРИКА КАЛІК.

Париська поліція відкрила у доктора Дюпаса правдиву робітню нещасних людей. Чоловік цей при помочі своєї асистентки та цілого гурта аґентів винаходив людий, які забезпечувалися від наглих випадків в товариствах асекурацийних, а відтак за добрі гроші або робив їх справді каліками, або видавав тільки фальшиві лікарські свідоцтва. В той спосіб окалічілі люди побирали асекурацію і обезпеченеві товариства потратили через те міліони франків. Нарешті Дюпасови поховзнулася нога, поліція його варстати замкнула, а він піде під суд.

ЖИВІ ТРУПИ.

Що трупи можуть жити і бувати між людьми, про це свідчать оттакі дві події з Німеччини: В місті Ерфурті недавно появилася княжна німецька Маґдалина, яка в дійсности вмерла ще в 1880 р. Вона найшла богато прихильників і натягала легковірних на богаті дарунки та позички. По якімсь часі щойно переконалися всі поклонники княжної, що це звичайна ошустка, якою була звичайна служниця Марія Барт, впрочім дуже подібна до помершої. — Иншим живим трупом є моряк Вотке. Чоловік той виїхав свойого часу в світ і коли довго не давав про себе знати — постаралися його спадкоємці, що суд узнав його за померлого. Тимчасом перед роком Вотке вернув і тепер дармо старається в урядах о право до життя. Коли йому в нижчих урядах на заяву, що він хоче жити, сказали, що це неможливо з огляду на закони, — звернувся живий небіщик до сойму (так мов то сойм має право воскресити кого). В соймі вніс один посол інтерпеляцію в його справі: доказував, що Вотке і жив і жиє і навіть корисно для держави, бо платив податок. Та навіть найвищий суд, якому віддано ту справу до полагоди, не признав Воткому права до життя, основуючи своє рішення законом, що узнаний судом за неживого повинен до місяця зголосити зажалення неважности. І живий Вотке мусить бути небіщиком, бо не знав, що вмер і проти своєї смерти до місяця не запротестував.

КРІВАВЕ ДЕСЯТИЛІТТЯ.

Недавно обходила чисельна вірменська кольонія міста Ліону у Франції десятиліття своєї републики. На академії з приводу того свята почалася бійка. Ножі, палки й револьвери пішли в рух. Коли прийшла поліція на салю, застала там не богато тільки шість важко ранених людий, з яких досі двох умерло. Було десятиліття керваве у Львові, чомуб то і в Ліоні не мало бути — правда?

ДОРОБИВСЯ НА ЛЮБОВІ.

Маєток на любові зробив лондонський промисловець Кук. Він знав про те, що деякі люди не мають талану, особливо коли ходить о листи любовні, і заложив бюро, в якому за малою оплатою можна було дістати написаний лист від найгорячішого до найзимнішого. В часі війни, як жінки мусіли писати листи на фронт — заробляв Кук дуже богато і поширив свої бюра на великий маштаб. Тепер він умер, а маєток, якого доробився на любовних листах, оцінюють на міліон долярів.

ПІДВИШКА ЗА ПІДВИШКОЮ.

В Польщі оголошено розпорядок, силою котрого підвищено почтові і телеґрафічно-телефонічні оплати.

ДЛЯ ДОБРА ЛЮДИНИ.

Часами на черепі попри людський мозок творяться хоробові нарости, які спричинюють, або смерть або божевілля. Дотепер боротьба з ними та операція їх була дуже важка. І щойно перед місяцем лікар Віліямс, Анґлієць, винайшов машину, звану трепанатор, яка на протязі пів мінути вирізує в тому місці, де є нарости, череп та дозволяє вставити там здоровий кусок кости. Винахід той приймив лікарський світ з одушевленням.

РОЗБОЇ, ГРАБУНКИ Й МОРДИ.

Купець Крель з Тернополя був такої острої крови, що не міг спокійно дивитися на конкуренцію, яку робив йому своїм склепом сусід Берґгольц. Оноді лють Креля дійшла до того, що зустрівши ворога на вулиці, скочив до нього з ножем. Конкурент боронився завзято, але ніж Креля вліз в око Берґгольца і воно виплило геть. — Парубок Миколаєвич з Сидорівки біля Бродів закликав оноді Лукаша Олійника до реставрації. Замісць пивом почастував Миколаєвич свого приятеля трома ударами ножа в груди так, що мусіли його віддати до шпиталю. — Михайло Горний, Олекса Навроцький і Степан Савицький зі своєю мамою Євкою творили шайку бандитську в Мостах Великих. Оноді всі три мущини вибрались до сусідного села Борово на грабунок. По дорозі почалася між ними сварка, а конець її був такий, що Навроцький розколов голову Савицькому сокирою. Опісля бандит побіг до його мами й у сні замордував її тою самою сокирою, що сина. Обох розбишак арештовано. — На калуській дорозі до Журавна Микола Сидір напав зі своїми спільниками не на кого иншого тільки на рідного брата Івана, який віз на возі бочку пива. Бандити пиво забрали, а до того ще й побили тяжко Івана.

ТРОЦЬКИЙ ПРОТИ ДИКТАТУРИ ПРОЛЄТАРІЯТУ

ЦЕ ГОВОРИТЬ МОСКОВСЬКА ҐАЗЕТА „ПРАВДА". ТРОЦЬКИСТИ ВЕЛИ ШИРОКУ Й УСПІШНУ АҐІТАЦІЮ СЕРЕД РОБІТНИЦТВА. АРЕШТОВАНИХ РОБІТНИКІВ-ТРОЦЬКІСТІВ ТРИМАЮТЬ У СТРОГІЙ ІЗОЛЯЦІЇ.

МОСКВА (СССР.), 25. січня. — Арештованих троцькістів обвинувачують у підготовці загального повстання проти сталінської диктатури. Вони мали в Москві власну друкарню, з якої масами випускали аґітаційні летючки. Аґітація їх серед робітництва користувалась великим успіхом і вони уряджували ріжні робітничі страйки.

Тепер їх, разом з Троцьким, оголосили „ворогами диктатури пролетаріяту", а тому почикають з ними безоглядну боротьбу. Арештовані в більшости невідомі за кордоном, бо вони звичайні робітники, що не мали нагоди пописуватися на прилюдних партійних виступах.

„Правда" говорить, що тепер розпічнуть безпощадну боротьбу з троцькістами й самим Троцьким, бо виступаючи проти диктатури пролетаріяту, вони виступають проти СССР., йдучи в парі з ріжними „контрреволюціонерами".

СТАЛІНЦІ ХОЧУТЬ УБИТИ ТРОЦЬКОГО.

ДЛЯТОГО МАЮТЬ ВИСЛАТИ ЙОГО В ТУРЕЧЧИНУ, ЩОБИ ВБИВСТВО ПРИПИСАТИ „БІЛОҐВАРДЕЙЦЯМ".

БЕРЛІН (Німеччина), 25. січня. — Комуністична ґазета „Фольксвілле" подає, що вона має відомости з Москви, що там плянують убити Троцького. Але Сталін не зважається це робити в СССР.

Тому Політбюро вирішило запропонувати Троцькому виїхати за кордон. Туреччина це єдина країна, куди Троцький може виїхати. По відомостям ґазети „Фольксвілле", аґенти Москви мають забити його в Туреччині, а вину за це звалити на „білоґвардейців" та ріжних „контр-революціонерів".

ПОВСТАННЯ КОМУНІСТІВ У КИТАЮ.

ВОНИ БУЛИ НА КОРОТКИЙ ЧАС ЗАХОПИЛИ МІСТО, АЛЕ ПІСЛЯ БОЮ З ПОЛІЦІЄЮ ТА ДОБРОВОЛЬЦЯМИ ЗІСТАЛИ РОЗБИТІ.

ШАНҐАЙ (Китай), 25. січня. — Добре зорґанізована ґрупа комуністів у скількости 200 душ напала на маленьке місто недалеко від Шанґаю. Вони відразу захопили поліційну головну квартиру й опанували місто. Населення почало боротися проти комуністичного нападу. Підчас гарячої сутички комуністи забили 30 цивільних мешканців міста й 70 поранили. Притім вони спалили одну 80-літню жінку.

Пізніше до міста підійшла поліція та добровольці з сусідних міст і після годинного бою, підчас якого вживано скорострілів і бомб, комуністів виґнали з міста. В цій перепалці забито 20 комуністів і багато поранено.

ВІЩУВАННЯ РОТЕРМИРА.

НАЙВПЛИВОВІШИЙ АНҐЛІЙСЬКИЙ ВИДАВЕЦЬ ҐАЗЕТ РОТЕРМИР ГОВОРИТЬ, ЩО НА ВИБОРАХ В АНҐЛІЇ ПЕРЕМОЖЕ РОБІТНИЧА ПАРТІЯ. УГОРЩИНА ДІБЄТЬСЯ РЕВІЗІЇ ТРІЯНОНСЬКОГО ДОГОВОРУ.

БУДАПЕШТ (Угорщина), 25. січня. — Лорд Ротермир заповідає, що після наступних виборів в Анґлії прийде до влади правительство Робітничої Партії. Ліберали й консерватисти залишаться в ковому парляменті в меншости.

Побіда Робітничої Партії в Анґлії дасть Угорщині підтримку анґлійського правительства в домаганню ревізії Тріянонського мирового договору. Завдяки такій ревізії Угорщина за згодою держав Антанти та инших великих держав дібється справлення своїх кордонів.

Лорда Ротермира вважають одним з найліпших і найвпливовіших знавців внутрішніх відносин в Анґлії й Европі.

ІМЕНИНИ КАЙЗЕРА.

З 70-ЛІТНІМ ДНЕМ УРОДИН ПОЗДОРОВЛЯЄ КАЙЗЕРА БОГАТО ВОЖДІВ ЗІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

ДОРН (Голяндія), 25. січня. — До замку, в якому мешкає бувший кайзер, почали зїздитися ґенерали й инші високі достойники, що підчас Світової Війни були в складі власного штабу кайзера та в штабі головної кватири. У неділю, в день іменин, передадуть кайзерови значну суму грошей на утворення фонду для видачі ним допомог шпиталям, орґанізаціям бідних та иншим благодійним установам. Гроші ці зібрала монархічна орґанізація „Кайзербанк" в подарунку для Вільгельма.

АРМІЯ ПРОТИ ДВОХ БАНДИТІВ.

ДВА БРАТИ ЦІЛИЙ ДЕНЬ БОРОНИЛИСЯ ПРОТИ ВІЙСЬКА, ЩО АТАКУВАЛО ЇХ З ГАРМАТАМИ ТА СКОРОСТРІЛАМИ.

БІЛГОРОД (Югославія), 25. січня. — Поліція міста Пожаревац одержала відомости, що недалеко міста в одній селянській хаті переховуються два бандити, брати Барбуловічі, що довший час теророзують східну Сербію. Виряджений проти них сильний відділ жандармів не зміг вигнати їх з селянської хати, в якій вони засіли.

Тоді влада прислала на допомогу жандармам військо зі скорострілами й гарматами. Бандити, у відповідь на пропозицію, щоби здатися, роспочали шалену стрілянину по війську. Справжній бій точився цілий день, поки жандармам не пощастило зруйновану артилерією хату облити нафтою й запалити. Це примусило бандитів вискочити з руїни під скорострільний огонь, де нарешті їх забито.

УБИЙНИК СЛАЩОВА УВІЛЬНЕНИЙ З ВЯЗНИЦІ.

РИҐА (Латвія), 25. січня. — Молодий Жид Коленберґ, що вбив ґенерала Слащова з пімсти за розстріл брата, увільнений з вязниці. Суд над ним призначено на березень, а до того часу Коленберґ буде жити на волі.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N

ЧИ СЕ СПОСІБ РЕОРҐАНІЗАЦІЇ ПАРТІЇ?

Одним з нещасть, з яким демократична партія мусить числитися при теперішній реорґанізації після послідного розгрому, є свідомість слабости сеї партії. Тому й незвичайно цікаво, як ся партія бореться зі своїм почуттєм слабости.

Власне сими днями нюйорський „Таймс" звертає увагу на один підзначний крок демократичної партії. Щоби доказати силу партії, демократична партія стала розраховувати голоси, віддані при послідних президіяльних виборах, та показує, щоби се було, якби сталося ось таке або он таке. Навіть Ал. Смит підчас своєї промови про реорґанізацію демократичної партії вживав сього арґументу й згадував один такий рахунок. Демократи від того часу тільки й ходять з олівцями в руках й вичисляють, що як би так приміром 425,541 голосів з 36 міліонів 435 тисяч голосів, відданих при президіяльних виборах, віддано на Смита, а не Гувера, то, мовляв, тоді не Гувер, але Смит мавби більшість у колеґії електорів.

На сей арґумент „Таймс" відповідає статею, затитулованою „Глупі Підрахунки". „Таймс" показує, що то за речі мігби доказати републиканський комітет, колиб так він захотів узяти олівець у руки та захотів бавитися рахунками. Між инчими мігби він доказати, приміром, що колиб так републиканці дістали були на 36,435,000 голосів відданих при виборах о 183,000 більше як вони дістали, то републиканська партія добулаби собі всіх електорів усіх стейтів північно-американської юнії. Значить, тоді вибір Гувера бувби був доконаний одноголосно.

Так пише „Таймс", котрий давнійше попирав виразно демократичну партію, а при сих виборах показував недвозначні симпатії до Смита.

Рахункові праці, котрим демократи тепер так залюбки посвячуються, показують, як сильно партія відчула удар, котрий їй завдали послідні вибори. Сі заходи не переконують навіть людий, які хотілиби сказати щось доброго про демократичну реорґанізацію. В самих підрахунках є страх власної слабости. Вони показують, що партія взялася на всі способи переконати себе, що вона не розбита, що її ще варта реорґанізувати, що вона ще колись може бути сильна.

Підрахунки показують, що реорґанізація партії не поступає вперед так, як сього бажалиби собі реорґанізатори. Сьому й дивуватися не можна, бо основою реорґанізації може бути тільки довіря великого числа людий до програми й провідників. Ніякі підрахунки сього довіря не заступлять.

Василь Бобрів.

ДВІ ВИСТАВИ

З перших часів появи українських іміґрантів в Парижі українське мистецтво виявилося лише в концертах хорів, котрим прослав широку дорогу Український Національний Хор під орудою Олександра Кошиця. Але з кожним роком ця галузь штуки підупадала, аж поки не зійшла цілком на нівець. Тай не могло бути инакше. Всі пісні, пущені Кошицем на матеріяльний ярмарок, проїлися концертовій публиці, а нового не було нічого. Не було пісень, розїхались співаки, а композиторів з колишніх капелян не вироблялося.

Одночасно з тим Москалі один поперед другого стараються пропаґувати свою штуку. Поруч Балієва, виросло аж три опери, закордонній художній театр і низка инчих. Причин до нашої відсталости, окрім вище наведених, дуже багато.

Перше — брак грошей, артистичних сил та орґанізаторів, специялістів театралів. Але все таки Українці не сидять, склавши руки. Ні, ні, тай спроможуться, правда, скромно виставити такий-сякий спектакль.

Останнімиж часами рух в тому напрямі набирає серіозної ваги. Все частіще чуєш потребу свого театру, за котрим стужилися. Але поруч цього, бажання повстають вимоги до театру, а це безумовно, заповідь того, що театр український в Парижі буде. Низче я хочу повідати про мистецький рух у світовій столиці.

• • •

В суботу 29. грудня в Парижі відбулися аж дві вистави, так би мовити, дві манїфестації українського мистецтва. Честь за орґанізацію першої вистави належить Українським Малярам, що лише місяць назад згуртувалися в спілку. Звичайно, головною метою спектаклю було добути матеріяльні засоби на потреби спілки, а вийшло так, що матеріяльна ціль лишилася ззаду, уступивши місце мистецтву.

Та перше ніж перейти до опису самої вистави, мушу сказати кілька слів взагалі про теперішний напрям в плястичнім мистецтві.

Модним є тепер так званий примітивізм.

Великі малярі, з виробленим вже імям, в шуканнях форми вертаються до первісного способу в штуці. Малюють чи ріжуть так, ніби вони живуть не в 20 столітті, а в 10 або 12.

За школою віртуозною технікою мистці погубили індівідуальність, щирість та простоту, й коли кидаються тепер малювати, підробляючись під дітей, то тим самим силкуються найти себе, наївно думаючи воскресити в собі наївність та безпосередність.

Можливо для тих, хто згубив всяку надію народити себе наново, в таких наслідуваннях дитячого рисунку і вбачається правда, тількиж не для людини з невикривленою душею такі примітивности не здаються щирими.

Скільки виправлений, з доброю школою маляр чи різьбар не прямувавби до того, він безумовно заведеться.

Не може, наприклад, Американець так співати муринські пісні, як сам Мурин, або, скажім, Француз виконувати українську пісню таксамо чи краще ніж дійсний Українець.

Хоч як змосковщений Репін, дивиться з своїх образів Українцем, так само й Пікасо (найбільший французський примітивіст-маляр) в своїх примітивах занадто оброблений, штучний і неприродний.

Під зглядом щирости й безпосередности ми, Українці, в далеко щасливіщому положенні ніж Европейці, в яких культура та цивілізація затерла їх душу, щирість та простоту.

От чому українське мистецтво, в чомуб воно не проявлялося: в пісні, музиці, малярстві, різбарстві, є чисте, щире, цікаве і **нове.**

Тому і Нарбут, найбільший наш світовий ґрафік, є в своїм роді одиноким на цілій земській кулі.

Отже не дивно було чути похвали українській виставі в Синема-Лятен.

Ззаду Пантеону на вузенькій вуличці, неначе в закутку, притаїлося маленьке кіно. Колись давно це була католицька церква. Зовнішній вигляд не звертає уваги прохожих — занадто простий. Зате середина цілком не схожа з тими кінами, які звикло бачити наше око. Стіни цього маленького театру прикрашені образами хоч і малознаних, зате талановитих малярів, притягаючих очі глядача.

Тут у цьому маленькому театрику, колишній церкві, Українці показали небогато, зате гарного культурного й зрозумілого кожному, нового, до оскоми.

Один за другим проходили образи українських гетьманів, викінчених примітивно, але з тим дорогим, що само лізе в шу й на завше мається в памяти. Нема можливости передати словами те замилування, яке панувало в салі. Хотілося тої вистави довго-довго. В тон простим, щирим образам український квартет, зложений з малярів ілюстрував неположеними на ноти піснями та вивченими не з нотів колядками. **В виконанню наших селян-хліборобів з широких степів.**

А французька критика просто сказала: — Такого гарного представлення ще не бачила.

Отже очевидна річ, що наше внутрішнє українське „я" дало **відчути себе,** а не **фарби** та **мельодії.**

• • •

Друга вистава відбулася увечері і хоч вона носила цілком инчий характер, ціль її таж сама — пропаґанда всього українського між чужинцями. Але за Українцями та малоросами трудно було побачити Французів.

Грали хоч і аматори, всеж таки вивязалися добре й стягли повну салю.

Гучні довго не затихаючі оплески були орґанізаторам і акторам доброю нагородою

• • •

Ці дві просто історичні вистави зайвий раз показують, що можна все зробити своїми власними силами та кооперативним засобом, аби було лише бажання.

Рух серед українських еміґрантських мас немов бє по лиці большевицьких прихлібників та польських наймитів-беззубців, які за весь час свого істновання не знають иньчої роботи окрім розкладової.

Нарешті не можна обминути такого важного факту, як утворення **„Співочого товариства імени Олександра Кошиця в Парижі"** під дириґуванням Олекси Чеховського. Матеріяльні засоби цього хору складаються з членських датків співаків та добровільних жертв співчуваючих. Членом товариства може бути кожний, хто любить українську пісню та почуває себе націоналістом Українцем. Кілька проб показали, що початок був правильним та доцільним. Люди, які ніколи в очі не бачили нот, вже вивчили пять пісень.

Це все може послужити запорукою серіозного діла.

ГАНЕБНЕ ЯВИЩЕ

В Мінську відбулася судова розправа проти антисемітів. Большевики зі звичайного явища в сучасній Совдепії зробили великий показний процес, щоби доказати своїм підданим усе зло й ганебність антисемітизму, а разом з тим і відгородити себе від того небувалого протижидівського настрою, який все більше шириться в большевицькій сатрапії.

Переслідуючи й караючи антисемітів, большевики не зможуть припинити, або облекшити зросту протижидівських настроїв, а лише заженуть його в глибини мас. Вони своїми „показними процесами" не усунуть причин, що породжують і скріплюють протижидівський рух. Кожна диктатура, кожен політичний утиск народу, а особливо така крайня реакція, яку завели большевики, викликає в широких масах незадоволення, які шукають пояснення свого тяжкого стану в тому, що панує якась одна кляса. Але в бувшій Росії розуміння клясової боротьби в широких масах було дуже слабе. Тому вся увага їх зверталася на національне поріжничковання радянського населення. Особливо це використовувало царське правительство та його прибічники. Тому вони старалися скерувати ненависть темних мас за свої кривди проти найбільше рухливої й найбільше відмінної від инших національностей, Жидів. Російські сатрапи свідомо старалися замінити клясову боротьбу жидівськими погромами, нищачи тим найбільше небезпечну для них соціяльно-свідому масу жидівства.

Большевики увесь час намагаються втягнути широкі маси народу в клясову боротьбу. Але вони одночасно скасували всі умови свідомого розвитку ріжних кляс та нормального, орґанізаційного провадження ними боротьби за свої інтереси. Установши диктатуру партії над всіма клясами, большевики викликали незадоволення в масах сучасним режімом. А тому, що в уяві пригнічених мас большевицька влада толерує жидівство, значить, (так думають темні маси), жидівство виною їх бідування. По старій звичці маси направляють свою ненависть проти Жидів. Дуже часто представники совітської влади, а то й самі партійці, коли отверто цькують маси, як цькували їх царські посіпаки проти Жидів, то у всякому разі досить поблажливо дивляться на антисемітський рух. Факти про се подає сама большевицька преса, де можна знайти, що дуже часто партійні члени стоять на чолі антижидівських проявів.

Отже не „показними процесами" треба боротися з антисемітизмом, але повною зміною сучасної системи диктатури та всенародного гнету. Лише в свобідній і демократичній країні зникають причини, що творять антисемітський рух. Це було правдивим за царського самодержавія, так саме воно правдиве і за большевицької оліґархії. Доки там нарід у неволі партійних диктаторів, доти й боротьба з антисемітизмом безнадійна. Навпаки, чим далі, тим до більше страшних розмірів він буде рости.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1929 для членів У. Н. Союза вже розпочалася і що вже вислано календарі на адреси пп. Секретарів для слідуючих відділів:

Вислано почтою 24. січня: Від. 164, 174, 176, 177, 178, 180, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 205, 207, 208, 210, 212, 215, 216, 219, 222, 224, 225, 226, 227, 228, 231, 263, 264.

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить Адміністрацію Свободи.

Маврикій Оранський уставив свої війська в боєвий порядок. При цьому сказав до свого блазна: — Чи не ліпше булоби, щоби ти приказував війську, а я щоби відгравав ролю блазна?

Блазен похитав головою:

Любий князю, коли ви гратимете ролю блазна, то при вашій неталановитости зашкодили би ви лише нашому фахові... колиж я був би полковником, то по Нідерляндах уганяло би 30 тисяч дурнів.

В. Будзиновський.

ТІ, ЩО ЗНАЛИ ЙТИ НА СМЕРТЬ

(Історичне оповідання).

3)

На другий день гінці прийшли з вістю, але дуже прикрою. На вість, що Хмельницький знов іде на Польщу, рушився знов український і білоруський народ на Литві. Взявся до шляхти. Отамани польських військ рішилися знищити військову опору повстанців. Скористали з того, що полковник Голота, покладаючися на невтральність Литви, порозкидав свої сили і з собою в Жагалю мав дуже мало війска, вдарили на него. Литовці розбили козаків. Голоту смертельно постріленого знайшли в окопах. Не знаючи, хто се, добили.

Не надумуючися, що робити, Хмельницький зараз пустив гінців до чернигівського полковника Подобайла, котрий зі своїм полком ще був під східною межою Литви. Подобайлови гетьман дав приказ переступити Дніпро, щоби на случай походу Радзівіла на Україну по змозі спинював його перехід через Дніпро. Гетьманські гінці пішли також до всіх козацьких відділів, які були розкинені здовж Припяти, щоби йшли до Чорнобиля.

Козацька армія рушила далі слідом за польською, прямуючи на Збараж. Однак тепер гетьман мусів дещо змінити в пляні походу. Мусів скріпити праве крило, від котрого відрізав був полк Подобайла. І в самім осередку треба було поробити деякі зміни. До сеї пори чолом армії був київський полк Кричевського. Тепер Хмельницький лишив Кричевського позаду, покищо не кажучи йому, нащо се робить. На случай походу Литви на Україну гетьман загадав загатити Радзівілови дорогу саме Кричевським.

Незабаром показалося, що далекозорість і проворність гетьмана спасла Україну від великої катастрофи. Прийшов гінець від гетьманського аґента під боком Радзівіла з писулькою:

„Князь хитається. Гадає, що справа зле стоїть. Вже знає, що Ракочій не поможе. Король звістив його, що й Татари не дадуть козакам помочи, та що богато козаків перейшло на польську сторону. Розгром війска Голоти затрівожив і захотив його. Тепер стоїть з війском в Річиці і жде, що далі буде. Перша вість про яку вашу невдачу спонукає його переступити Дніпро, бо король дуже напирає на него, щоби зараз ішов на Київ".

— Погано! — Хмельницький сказав до Кричевського. — Вже тим, що Подобайло не піде з нами, Радзівіл неначе зуб черенний вирвав мені. Також не буде можна ужити проти Польщі решти козачих війск з північних окраїн України. Радзівіл безпечно піде на нас. Або на Київ ударить, або ще гірше, на мої плечі. Від тих сил, які веду на Польщу, треба буде ще яких сорок тисяч відірвати і кинути проти Радзівіла. Лишиться замало, щоби Польщу зломити. Гармати проти Литви не можу дати ні одної. Я й так замало тащу їх з собою.

— Коли діло тільки в тім, щоби Литву не впустити на Україну, вистане додати Подобайлови яких двацять тисяч козаків, але добрих, — Кричевський відповів.

— Се замало. Всі згинуть.

— Згинуть, але й Радзівілови згине не меньше. Здесяткований, на Україну вже не попхається. На добавок, як почує, що Татари таки з нами, і як Бог дасть яку побіду над польським військом, то Литовець подумає собі, що з нами не так то дуже зле, і не буде рватися вперед.

— Когож я пішлю на ту певну смерть? Добрий полк Богуна, добрий Бурлая, добрий твій. Але саме того вони мені потрібні проти Польщі.

— Годі! Хто не може спасти себе инакше, як хіба врізавши собі палець, або й цілу руку, то й се жертвує. Про Бурлая, про Богуна і про инших вже нема що думати, бо вони пішли вперед. Я лишився позаду, отже мені зручніше. Я піду. Маю десять тисяч шабель і на кожду можу покладатися як на мою власну. По дорозі ще дещо призбираю. Може й гармати де знайдуться.

На другий день знов прийшов гінець від аґента, що був в таборі Радзівіла. Звіщав, що Подобайло добре справився. Обсадив переправу через Дніпро біля Лоєва, сам Лоїв спалив. Князь рішився знівечити Подобайла і вдарити на Хмельницького з заду. Також прийшли гінці від Подобайла з вістю, що Радзівіл мабуть вдарить на него. Подобайло просив гетьмана, щоби прислав йому яку підмогу, бо він такою малою силою цілої литовської навали не здержить. Гетьман відповів йому приказом спинювати перехід Литовців через Дніпро, поки дасться, бо вже йде велике козацьке військо, щоби на Радзівіла вдарити з заду.

Кричевський мав перед собою вигідний битий шлях на Житомир, Київ, Чернигів і Гомель. Відси лише скок, бо тільки пять миль до Дніпра. Але козакови горіла земля під ногами. Він хотів наскочити на Радзівіла, заки сей рушить з Річиці, отже вибрав шлях майже без доріг і багнистий, але зате о третину коротший, по правім боці Дніпра на Чорнобиль. Сю дорогу вибрав ще з кількох инших причин. Ідучи на Київ і Гомель, ішовби сторонами війною вже винищеними, отже мусів би зі собою тащити великий возовий табор з запасом харчів для війска, з вівсом і сіном для коний. З таким табором ішовби дуже поволи і спізнивсьби. Ідучи сим боком Дніпра, його війско і його коні малиби по дорозі аж до Чорнобиля всего досхочу. Дні третини дороги до Річиці не потребувавби тягнути за собою табору. Значить, сю дорогу мігби пролетіти майже чвалом. Аж вийшовши з Чорнобиля, взявби невеличкий запас з невеличким табором, бо тільки на пару днів. Ідучи на Чорнобиль, скоріше стягнувби до себе північні відділи війск, бо всі вони, ідучи правим крилом на Польщу, вже були по правім боці Дніпра. В самім Чорнобилю збиралися недобитки з полку Ілька Голоти; овруцький полк взагалі ще не вийшов з Овруча.

Щоби йти скоро, Кричевський не взяв зпід Константинова піхоти, без якої укріпленого литовського табора цілком не можнаби атакувати. Ще більшою потребою, як піхота, була для Кричевського артилерія. Сю гармату і порох він надіявся знайти в Чорнобилю. До всіх війск в місцевостях здовж литовської межі пішли гінці з приказами Хмельницького, щоби йшли під булаву наказного гетьмана Кричевського. За гінцями рушив Кричевський на чолі десятьтисячного полку. Рушив без одного воза, маючи тільки на кождих десять козаків одного вючака. Ішов той полк лихими дорогами, або й без доріг. Ішов лісами, хащами, багнами, пісками. Ішов по сорок або й по пядесять верст на добу і по шести днях увійшов до Чорнобиля.

Війска, які дістали були приказ зібратися в Чорнобилю, вже дожидали Кричевського. Були там дві тисячки останків полку погибшого Ілька Голоти. Над сими недобитками отаманував тепер брат Ілька, Гриць Голота. Чорнобильський полк Михайла Панкевича також мав дві тисячі шабель. Окрім них прийшов півчверта-тисячний овруцький полк Івана Бруяки. В тих півосьма тисячах була тільки одна тисяча піхоти. Найприкрішою несподіванкою для Кричевського було се, що в Чорнобилю не знайшов гармати, на яку він так числив і без якої на обвалований і гарматою сильно обставлений табор ніхто не вдарив би. Були тільки чотири малі гарматки і кілька бочок пороху. Кричевський хотів післати гінців по решту гармат, які повинні були лишитися в Чернигові, але йому сказали, що саме ту решту забрав Подобайло.

Кричевський скликав воєнну раду, на якій були всі полкові старшини. Він знав, що під Константиновом його війско з одушевленням приняло приказ гетьмана йти на Радзівіла. Але тоді в тім війску ніхто не сумнівався, що по дорозі пристане до него гармата. Тепер Кричевський хотів виміркувати, чи у його козаків дух ще такий бодрий, який був тоді, коли вони вдаряли на князя Ярему. Чи може, через той брак гармати козакам сильно отаборений Януш з своєю гусарією, шведською й шкотською, зі своєю гарматою, видається їм противником страшніщим, як князь Ярема.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПОСОБИ ПОШИРЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.

Пята заповідь Українця, поміщена в Третій Книжечці Матвійчука, звучить: „Розвивай українську пісню, бо та пісня то наші гордощі і слава, то наш найбільший скарб".

Нема сумніву, що наші патріотичні вчителі звернули увагу на сю заповідь і вчать її дітей по школах в Америці. Мимоволі однак насувається питанне: Які є способи поширити знанне української пісні не лише межи українськими родинами в Америці, але також межи чужинцями?

Ви підіть в теплий зимовий вечер на долішну часть нюйорського „Істсайду" і прислухайтеся якийсь час мельодіям, які виходять з вікон ріжних мешкань. Коли ви Українець, так сейчас ваше ухо розпізнає, що се щось таке, до чого ви звикли від колиски. Се-ж ваша рідна пісня!

Де вона там взялася? Звідки походять сі звуки, що навівають на вас тугу за рідними селами, полями, степами та полонинами? Ось тут чуєте цілу збірку українських коломийок, що їх грає музикант на скрипці. Нема там нічого трівіяльного, але самі найкращі, хоч і прості арії, без звичайного „вівкання", які наш земляк Павло Гуменюк пустив на фонографі плити, звані „рекордами". Того-ж самого музиканта „Українське весілля" зазнає такої популярности, що Українець почувається гордим, коли може подарувати рекорд з „українським весіллям" якомусь сусідови Американцеви, Словакови, Німцеви. Українець навіть радий, що має щось такого, що може заімпонувати чужинцям.

Я нарочно згадую тут Гуменюка, хоч він не є всесторонний артист, щоби вказати, що инші талановиті артисти можуть ще більше причинитися до спопуляризовання української пісні через фоноґраф. Треба лише якоїсь кооперації і порозуміння, а богато дасться осягнути. Не добре є пробувати одинцем, про що вже не оден переконався. Підписаний, як властитель фірми, що видає музичні твори, шукає способів впровадження української пісні перед загально-американську публику, має вже практику в тім напрямі, бо через нього не оден український артист дістався до студій Віктора, О-Кей Одеона, Бронсвика та Коломбії, і шкода лише, що ізза браку постійного контакту таке важне культурне діло не осягнуло таких успіхів, які мож би осягнути при добрім порозумінню. А се прецінь не є особиста справа одиниць, хоч, що правда, богато наших артистів дістали в сей спосіб можність прожитку.

Другий важний спосіб поширювання української пісні є автоматичне пяно, на котре закладається рольки з готовими піснями, виданими ріжними компаніями також заходами фільми Січового Базару (Музичний склад і книгарня Сурма). Від часу появи звійок з українськими піснями богато українських домів зрозуміло вартість фортепяну. Сьогодня пересічний дім українського робітника в Америці має не лише гарну обстанову, але також і такий музичний інструмент, як пяно. Се підносить значінне українського елементу в очах ріжних культурніших народів Америки, а головно причиняється до плекання українського духа в серцях дітвори, уродженої тут з батьків Українців. На далеких фармах Норт Дакоти, в самотних хатах пенсильвенійських майнерів, в тісних кімнатах американських міст, нераз зовсім несподівано почуєте українську музику як не на фортепяні-рольках, то на фонографі. Се не є пересада, коли скажу, що на всіх українських землях в Европі нема стільки музичних рольок, рекордів, чи инших музичних видань, як власне в Америці. Коли фірма Січового Базару причинилася до сього розповсюдження рідної музики, то мала на думці не сам матеріяльний бизнес, але головно поширенне української музичної культури для виховання українського молодого покоління в ріднім дусі.

Коли українська купецька фірма могла стільки зробити для української справи, то обовязком українського загалу є користати з тих музичних видань і поширяти їх дальше всіми: своїми й чужими. А головно, треба їх дати українській дітворі. В той спосіб хата українського еміґранта хоч в ряди-годи буде мати український характер.

Мирон Сурмач,
Ню Йорк, Н. И.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

—o—

ЕЛМГОРСТ, КОРОНА, Л. АЙ.

Орґанізуймо відділ У. Н. Союза.

Уже минає чотири роки, як я мешкаю в Короні, Лонґ Айленд, і знаю, що тут живуть наші люди, котрі мають свою посілість. Однак нам тяжко познайомитися та разом сходитися, щоб порадитися, як краще провадити у нас національну роботу. Дехто може скаже, що я, мовляв, зорґанізований, належу до товариства і забезпечився в разі якогось випадку.

Але я знаю, що богато є таких, що ніде не належать, а коли станеться який нещасливий випадок, то чоловік не годен віджалувати. Ось, наприклад, цими днями мій сусід молодий, 36-літній, здоровий, за свою смерть зовсім нічого не думав, а сталось инакше. Він несподівано застудився, дістав запалення легенів і до трох днів помер. Лишив він без найменьших засобів до життя четверо дітей і жінку. Навіть в перші часи великого родинного горя ніхто не прийшов на допомогу жінці, бо він до жадної орґанізації не належав.

Нам треба орґанізуватися в нашій місцевости не лише з патріотичного чи національного обовязку, але й з особистого інтересу, а особливо з обовязку заобезпечити свою родину на випадок смерти. Цієї справи не можна відкладати „на потім", бо ніхто не знає, коли його спіткає смерть.

В нашій місцевости є такі, що належали до орґанізації в Ню Йорку. Але з тої причини, що туди доїзджати далеко, мусіли залишити товариство і тепер ніде не належать.

Друга пекуча справа. Нам треба дітočої української школи. У нас є діти, де в кого менше, а де в кого більше. Кожен з нас хотівби виховати своїх дітей в українськім дусі. У такій місцевости, як наша, діти увесь час чують лише анґлійську мову, чи то на вулиці, чи то в школі, а тому, коли приходять до дому, то й тут иншою мовою не говорять. Щоби хоч трохи привчити наших дітей до рідної мови, нам потрібна орґанізація, що створилаб і утримувала рідну школу. Инші наші брати вже давно подбали про свої орґанізації й мають гарні школи, а ми в Елмгорсті ще спимо.

Я кличу вас, Українці, до орґанізації товариства, щоби зорґанізувавшись прилучитися до великої й багатої семі членів УНС. Тому прошу земляків з Корони, Джексон гайтс, Елмгорст, Норт Вудсайд і Норт Біч, Лонґ Айленд, дайте про себе чутку на мою адресу, щоби зібратися разом та обговорити справу створення орґанізації. Зібравшися ми дізнаємося, чого нам бракує й знайдемо шляхи до піднесення нашого національного життя в наших околицях.

Голосіться до: O. Kybiuk, 2257-97th St., East Elmhurst, L. I., N. Y.

О. Кибюк.

НЮ ЙОРК, Н. И.

Орґанізація місцевого Обєднання Українців.

На запросини вислані на основі рішення перших зборів нюйорських товариств в справі орґанізації місцевого Обєднання Українців в Ню Йорку, зійшлися в середу, дня 23 січня, делеґати зацікавлених товариств на наради до мешкання „Чорноморської Січи", під ч. 42 Іст Сема Вул.

Збори отворив гр. Микола Воробець, покликаючи на секретаря гр. Василя Дроботія.

Опісля гр. Воробець подав коротко звіт попередних заходів коло обєднання нюйорських Українців та подав звіт з перебігу попередних зборів у тій справі. На тих зборах зявилося було кількох людий, які прийшли тільки перешкаджати роботі, а не помагати. На щастє, їх нині нема. Нині зібралися тільки ті, що хочуть робити.

Сими словами гр. Воробець отворив дискусію над дальшою роботою. З присутних забирали слово: гр. Сокальчук, Кедровський, Дроботій, Ляхович, Перчишин і другі. Всі підносили потребу місцевого Обєднання, підносили, що цілі всім уже відомі, та що без довшої дискусії треба приступити до зорґанізовання такого місцевого Обєднання.

На відповідні внесення вибрано сейчас тіснійшу екзекутиву місцевого Обєднання, в котру ввійшли: гр. Микола Воробець як голова; гр. Василь Дроботій як секретар та гр. Іван Перчишин як касієр. До ширшої управи місцевого Обєднання мають увійти кромі сеї екзекутиви представники по одному з кожного товариства, що приступить до місцевого Обєднання. Управа повідомить місцеві товариства про се рішенне та попросить їх вислати свого делеґата до управи.

Слідуюче засіданнє постановлено зробити дня 2. лютого. Далі обговорювано справу Свята Соборности в день 27. січня, концерту в честь Тараса Шевченка та літних пікніків.

Василь Дроботій.

—o—

БОСТОН, МАСС.

Творім силу.

З приводу того, що ми одержали з Ліґи Націй відповідь на наш протест, хочу написати кілька слів, що змістом своїм будуть звязані з тим, проти чого ми протестували і що ми тим хотіли осягнути.

Сьогодня не дурить себе ніяка свідома людина тим, що протестами вдасться нам добути свою державну незалежність. Але не можна й недоцінювати цеї акції. Бо я певний, що й Ліґа Націй ставилася би до нас цілком інакше, колиб ми тут в Америці творили один великий леґіон борців, що обєднаними силами, послідовно йде до одної цілі. Ми повинні добирати ріжних способів, щоб спопуляризувати українську справу, а тим самим і протестувати перед Ліґою.

Наша громада, яку творить Тов. Запорожська Січ, від. У. Н. Союза, Сестрицтво, Товариство Молоді і Православна церква, рішила саме взятися тепер до соліднішої праці над допомогою визволенню нашого народа з чужинецького ярма і добуттям власної держави. По правді, то й досі вся дійсно народня праця була на плечах тої громади. Та тепер взиваємо ще й тих, що стоять осторонь, щоби злучилися з нами і стали в один ряд до дальшої праці. Бо тільки тоді зможемо осягнути більші успіхи і більшу користь для себе і своїх дітей і наших братів в краю.

Залишім вже раз ту пусту критику, що то все звалюе на проводирів, а погляньмо радше на себе самих і застановімся над тим, чого то ми самі доконали і скільки то ми посвятили часу, труду і жертв для того, щоби Україна стала самостійною.

Залишім і недовіря одних до других. Цеж політичний нерозум, коли ми не можемо погодитися між собою навіть у справах чисто американських. А так було при послідніх виборах на президента. Хто в той спосіб розбиває наш нарід, той не є прихильний ні американській землі ні тій, де він родився. Він виховує хіба тих паничів, що то вернувши до „Малопольскі" стають першими хрунями в селі, як це описується в тих листах з краю, що їх передруковує „Свобода".

Н. Давискиба.

СЕМЕН ФЕДОРЧУК.

В КАЙДАНАХ.

Україно, Україно!
Безталанна мати,
Очи плачуть, серце мліє,
Про тебе згадати.
Вороги, немов своєю,
Поділилися тобою,
На шматки пірвали,
А вироднi твої діти
В тім допомагали.
Найбільший шмат
Москаль, як брат,
Влучив до союза,
Але своїх посіпак
Понасилав всюда.
Щоб порядки заводили,
Податки збирали,
Непокірних „рідній" владі
Щоб в тюрмах держали.
Там у землі мінерали
Тай землі богато...
І вороги нею стали
Жидів наділяти.
Діло добре, гарне й миле,
Писали нам „Вісти",
Бо хай і жид оре ниву,
Як хоче хліб їсти.
Слова тії мов святії,
Коб не пустомельні,
А чиж там вже вдоволені
Усі безземельні?
Таки наші Українці,
Рільники фахові,
Що учились ще з дитинства
Робити на полі?
Жидів кольонізують
На нашій земли,
Своїх украïнізують,
Щоб знали, що ми,
Часто з болю, в тяжкім горю,
Говорим про них.

* * *

Всему світу сонце світить,
Україні ні,
Бо закуті її діти
На рідній землі.

—o—

Другу пайку під нагайку
Забрав Лях проклятий,
Щоби було також з кого
Податки збирати.
Обскубаний орел білий
Там як біс літає,
Нищить нашу школу й віру
Свою накидає.
Мов гураґан розшалівся
По нашій землиці,
Віковії нищить ліси
І шле за границі.
Руйнує все з всеї сили
До самого краю,
А що край цим знещасливить,
Про то він не дбає.
Хоче, клятий, нашим майном
„Злотих" призбирати,
Бо він знає, що не довго
Ме там ґаздувати.
Польські графи і дідичі,
Немов ті варяти,
До селян, як в заяців,
Почали стріляти.
Та такого може многі
І не сподівались,
Щоб погромів в власнім домі
Від Ляхів діждались.

* * *

Всему світу сонце світить,
Україні ні,
Бо закуті її діти
На рідній землі.

—o—

В треті руки попалася
Наша Буковина,
Де за ляльку-королика
Сімлітна дитина.
Його бабка краєм править
З бутними панами,
Нашим братам там живесь
Як і під Ляхами.

* * *

Всему світу сонце світить
Україні ні,
Бо закуті її діти
На рідній землі.

—o—

Ще засвітить сонце волі
І нашій недолі,
Ще зашумлять наші ріки,
Зашумлять і бори.
Ще повстануть батьки й сини
Від Сяну до Дону,
Й ужиють своєї сили
Та пірвуть окови.
Загудять ще наші стріли,
Аж гори стрясуться,
А ріками вражі тіла
В море понесуться.
Отсе наше Чорне море,
Що тепер синієсь,
Від вражої злої крови
Аж зачервонієсь.

Fall River, Mass., Nov. 1928.

ЯК У СТАРИННИХ ЧАСАХ ПИЛИ ВИНО.

Звичай при наливанню вина наповнити свою власну склянку лише до половини походить із клясичної старини. Старинні переховували вино у збанах із вузенькими шийками, а щоби вино не псувалося з воздуха, на верха наливали тоненьку верстви оливи, яка плила в шийці збанка. Заки налили вина гостям до склянок, стягали оливу рурочкою або стеблом, але що так годі було зібрати всю оливу, то господар наливав вина насамперед сам собі, щоби гостеви не дати нечистого вина. Ще й нині переховують так вино на Сицилії, Сардинії і на богато еґейських островах. Це навіть ліпше, як закорковувати вино корками, стампілією і ляком, бо до вина не дістаються частинки корка і ляку.

Тета з великими окулярами принесла дітям табличку чоколяди. Юрчик питається:

— Тето, але чи твої окуляри направду побільшують?

— Так, синку.

— То дай на хвильку окуляри Марійці, я дам їй її половинку чоколяди!

ЛЮДСЬКИЙ ГОЛОС МОЖНА ФОТОҐРАФУВАТИ.

Майже сім літ, рівночасно з иншими дослідниками, працювали данські винахідники **Аксель Петерсен** і **Арнольд Поульсен** над розвязкою питання **„говорячого фільму"**. Вже на початку своїх спроб переконалися вони, що голосові филі треба так схоплювати фотоґрафічно на фільмі, щоби не лише можна їх передавати рівночасно з образами (мувінґпікчерами), але також щоби під кождим оглядом задержати рід музики, зглядно мови, всі вищі тони голосу навіть при найвищих голосових дрожаннях.

Цю останню вимогу при теперішних фонофільмах виконують так, що при відбиранню, себто при фотоґрафуванню голосу, не уживають грубих мембран, лише **мікрофон**, який схоплює і найвищі филювання (дрожання) голосу, які ще може почути людське ухо. Мікрофон передає всі і найніжніші відтінки людського голосу природно, а не зіпсовано, обезображено, як це досі було. Знімають голос для фоноґраму, не уживаючи труби й инших приладів, які могли би лище змінити голос. Особи, згл. музичні інструменти, яких голос знімається, не потребують стояти в означеній віддалі перед мікрофоном, як то приміром мусить бути при знимках для ґрамофону. Ба, мікрофоном можна схопити природно вірно всякий **шелест на віддаль кількасот метрів.**

Електричну струю, витворювану перед мікрофоном, після **скріплення,** переводять до спеціяльного апарату; апарат перемінює відтинки струї у відтінки світла і фотоґрафує їх докладно на звичайному фільмови, який тоді є в русі. Так начеб тут не розходилося про знимку голосових образів, але звичайних рухомих, живих образів. Голосовий фільм викликають і копіюють зовсім таксамо, як звичайний пікчер. Коли, приміром, хтось хоче відфотоґрафувати військо, яке машируе вулицею, то біля звичайного фільмового фотоґрафічного апарату уставляє мікрофон („електричне вухо") й попри звичайну знимку машируючого війська одержить і голосовий фільм, а саме всі ті акустичні події (отже тупіт ніг і т. д.), які відбуваються підчас маршу.

Коли хочемо почути знятий голосовий фільм, то описану процедуру мусимо перевести у відротному порядку. Знятий образковий фільм відбивається при помочі звичайного прожектора, а належний до даного образу голосовий фільм впроваджуємо **рівночасно** малим апаратом, злученим із прожектором.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Січовики на боєву акцію.

Січова орґанізація у Филаделфії ставить собі за завдання при всякій нагоді проводити збірки на допомогу українським інвалідам, бувшим воякам У. Г. Армії в Рідному Краю, та політичним вязням, які боролись і ще нині борятьси за красшу долю нашого народа.

1-ша Сотня Д. Вітовського, складова частина 1-го округа Дем. Січи у Филаделфії, Па., щоби придбати якусь допомогу політичним вязням з кровавих листопадових днів 1928, устроїла товариські сходини, получені із вечерою, на яких зібрано на згадану ціль $35.00.

На сходинах-вечері, дня 2. грудня 1928 р. в Січовому Домі 717 N. Franklin St., виголошено кілька щирих промов, в яких обговорено наше політичне положення та конечність попирання революційної акції в старому краю. — Промовляли на сходинах П. Найда, В. Титанич, М. Рибак і другі. Гр. Павліковський виголосив патріотичну деклямацію.

Під кінець сходин сотник 1. сотні ім. Дм. Вітовського, В. Титанич попросив присутних о жертви. Зложили слідуючі громадяни: П. Середа 3 дол.; Ліщук 2 дол. 50 ц.; по 1 дол.: П. Найда, п-ні Найда, М. Рибак, В. Титанич, Олексюк, Д. Матіешин, І. Сельський, І. Бончак, Котраль, М. Дармограй, М. Полохайло, В. Монастирський, М. Кулик, Г. Бучко, Т. Сидорик, С. Смужинський, М. Федак, Н. Паращак, О. Кульчицький; по 50 ц.: Ф. Стоварський, В. Павлівський, М. В., Д. Терпилюк; Ф. Пилипчук 25 цнт. — Разом $26.75. Дохід з вечері $8.25. Разом зібрано $35.00.

Зібрані гроші відіслано до краю через Обєднання.

В. Титанич.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Коляда на Рідний Край.

Українська гр.-кат. парохія св. Арх. Михаїла призначила сього року з коляди на старий край $100.

Зібрано від парохіян в Йонкерс $91, а від парохіян в Гестинґс над Гудсоном $9. Гроші вислано до краю через Обєднаннє з призначеннєм на Рідну Школу, інвалідів і сироти.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

